

ตำราเรียนประกอบรายวิชา

เทคนิคการปฏิบัติทรมอบนชั้นสูง

MUS3305 ทักษะดนตรี 5 กลุ่มเรียน 003 (ทรมอบน)

สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ต่อยอดจากรายวิชาทักษะดนตรี 3

ดร.ทัศนัย เพ็ญสิทธิ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีการศึกษา 2568

คำนำ

ตำราเล่มนี้เรียบเรียงขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชา MUS3305 ทักษะดนตรี 5 กลุ่มเรียน 003 (ทอมโบน)

สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยเป็นการต่อยอดจากเนื้อหาที่ได้ฝึกฝนมาแล้วในรายวิชาทักษะดนตรี 3

เนื้อหาในตำราเล่มนี้มุ่งเน้นทักษะระดับสูงที่ใกล้เคียงกับความต้องการของนักดนตรีมืออาชีพ ได้แก่ เทคนิคการเป่าลิ้นแบบ triple tonguing การอ่านโน้ตทุญแจอัลโต เทคนิคเสียงพิเศษและการใช้ไมท์ บันไดเสียงชั้นสูง การฝึกปฏิบัติบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตรา วรรณกรรมเดี่ยวระดับสูง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านจิตวิทยาการแสดงและเส้นทางอาชีพนักดนตรี

เนื้อหาแบ่งออกเป็น 13 บท แต่ละบทประกอบด้วยวัตถุดิบการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ แบบฝึกหัดปฏิบัติ บทสรุป และคำถามท้ายบท เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทบทวนและฝึกฝนด้วยตนเองนอกเวลาเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าตำราเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะทอมโบนของผู้เรียนสู่ระดับที่ใกล้เคียงกับวิชาชีพนักดนตรี และเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการก้าวสู่เส้นทางอาชีพในอนาคต

ดร.ทัศนัย เพ็ญสิทธิ์

สารบัญ

คำนำ.....	2
สารบัญ.....	3
บทที่ 1 การทบทวนและเชื่อมโยงสู่ระดับชั้นปีที่ 3	6
1.1 ภาพรวมรายวิชาและความเชื่อมโยงจากทักษะดนตรี 3	6
1.2 การประเมินระดับทักษะเฉพาะทาง	6
1.3 เป้าหมายการพัฒนาตนเองในฐานะนักดนตรีระดับสูงขึ้น	6
1.4 การวางแผนฝึกซ้อมระยะยาว.....	7
บทที่ 2 เทคนิคการเป่าลิ้นชั้นสูง: Triple Tonguing และรูปแบบผสม	8
2.1 หลักการของ Triple Tonguing	8
2.2 การฝึกรูปแบบการเป่าลิ้นผสม	8
บทที่ 3 การอ่านโน้ตทูลุญแจอัลโตและการอ่านหลายทูลุญแจในบทเพลงเดี่ยว	10
3.1 หลักการอ่านทูลุญแจอัลโต	10
3.2 การเปรียบเทียบทูลุญแจอัลโต เทเนอร์ และฟา.....	10
3.3 การอ่านบทเพลงที่มีการสลับทูลุญแจหลายแบบ	10
บทที่ 4 เทคนิคคันโยกคู่และการขยายช่วงเสียงต่ำชั้นสูง.....	12
4.1 หลักการของระบบคันโยกคู่.....	12
4.2 ประโยชน์ของระบบคันโยกคู่ในการขยายช่วงเสียงต่ำ	12
4.3 แบบฝึกหัดเบื้องต้นสำหรับตำแหน่งสไลด์ในระบบคันโยกคู่.....	12
บทที่ 5 มิวท์และเทคนิคเสียงพิเศษ (Mutes and Extended Techniques).....	14
5.1 ประเภทของมิวท์และลักษณะเสียงเฉพาะ	14
5.2 การใช้มิวท์พื้นฐาน	14
5.3 เทคนิคเสียงพิเศษในวรรณกรรมร่วมสมัย.....	14
บทที่ 6 บันไดเสียงชั้นสูง: โหมด เพนทาโทนิค และบันไดเสียงโครมาติก	16
6.1 โครงสร้างของโหมดกรีก	16
6.2 บันไดเสียงเพนทาโทนิค.....	16
6.3 บันไดเสียงโครมาติก	16
บทที่ 7 การฝึกปฏิบัติบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตรา (Orchestral Excerpts)	18
7.1 ความสำคัญของบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตรา	18
7.2 ลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของบทเพลงคัดสรร	18

7.3 วิธีการฝึกซ้อมบทเพลงคัดสรรอย่างเป็นระบบ	18
บทที่ 8 เทคนิคการขยายช่วงเสียงสุดขั้ว (Pedal Tones และ Upper Register).....	20
8.1 หลักการของ Pedal Tones.....	20
8.2 การฝึก Pedal Tones อย่างปลอดภัย.....	20
8.3 แบบฝึกหัดขยายช่วงเสียงสูงขึ้นไป.....	20
บทที่ 9 การเล่นดนตรีกลุ่มย่อยและวงทอมโบนรวม (Chamber Music และ Trombone Ensemble)	22
9.1 ความสำคัญของการเล่นดนตรีกลุ่มย่อย	22
9.2 ทักษะการฟังและปรับเสียงในวงทอมโบนรวม	22
9.3 บทบาทที่ต่างกันในกลุ่มย่อย.....	22
บทที่ 10 วรณกรรมเดี่ยวระดับสูง: โซนาตาและคอนแชร์โต	24
10.1 ลักษณะของวรณกรรมเดี่ยวระดับสูงสำหรับทอมโบน	24
10.2 การวิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบโซนาตาและคอนแชร์โต	24
10.3 การวางแผนฝึกซ้อมบทเพลงขนาดยาวอย่างเป็นระบบ	24
บทที่ 11 จิตวิทยาการแสดงและการฝึกซ้อมเชิงจิตใจ (Performance Psychology และ Mental Practice).....	26
11.1 ผลกระทบของความวิตกกังวลจากการแสดงต่อคุณภาพการเล่นดนตรี.....	26
11.2 เทคนิคการจัดการความวิตกกังวล.....	26
11.3 การฝึกซ้อมเชิงจิตใจ (Mental Practice)	26
บทที่ 12 การบันทึกเสียง/วิดีโอเพื่อการวิพากษ์ตนเอง (Self-Assessment ผ่านการบันทึก).....	28
12.1 ประโยชน์ของการบันทึกเสียงและวิดีโอ	28
12.2 การวิเคราะห์การบันทึกเสียง/วิดีโออย่างเป็นระบบ	28
12.3 การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน.....	28
บทที่ 13 การเตรียมความพร้อมสู่การออกฉั้และเส้นทางอาชีพ	30
13.1 กระบวนการออกฉั้เข้าวงออร์เคสตราหรือวงดนตรีอาชีพ.....	30
13.2 องค์ประกอบสำคัญของการเตรียมความพร้อมสำหรับการออกฉั้.....	30
13.3 การวางแผนเส้นทางอาชีพเบื้องต้น.....	30
ภาคผนวก การเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบปฏิบัติ MUS3305	32
ก.1 ภาพรวมการสอบปฏิบัติ.....	32
ก.2 เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติโดยสังเขป	32
ก.3 แนวทางการเตรียมตัวก่อนสอบ	32
บรรณานุกรม	33

บทที่ 1 การทบทวนและเชื่อมโยงสู่ระดับชั้นปีที่ 3

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

1. อธิบายความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาทักษะดนตรี 3 กับทักษะดนตรี 5
2. ประเมินระดับทักษะเฉพาะทางที่ได้พัฒนามาจากปีที่ 2 อย่างเป็นระบบ
3. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเองในฐานะนักดนตรีระดับสูงขึ้น
4. วางแผนการฝึกซ้อมระยะยาวที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคนิคและดนตรี

1.1 ภาพรวมรายวิชาและความเชื่อมโยงจากทักษะดนตรี 3

รายวิชา MUS3305 ทักษะดนตรี 5 กลุ่มเรียน 003 (ทอมโบน) เป็นการต่อยอดจากเนื้อหาที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนในรายวิชาทักษะดนตรี 3 อันได้แก่ เทคนิคสไลด์ขั้นสูงและตำแหน่งทางเลือก การเล่นเลกาโตแท้ การใช้คันโยกเสียง F การอ่านกุญแจเทเนอร์ เทคนิคการเป่าลิ้นแบบ double tonguing และการฝึก vocalise ในระดับชั้นปีที่ 3 นี้

ผู้เรียนจะก้าวเข้าสู่ทักษะระดับสูงที่ใกล้เคียงกับความต้องการของนักดนตรีมืออาชีพมากขึ้น ทั้งด้านเทคนิคการเล่นเสียงพิเศษ การอ่านโน้ตหลายกุญแจ การฝึกปฏิบัติบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตรา และการเตรียมความพร้อมสู่เส้นทางอาชีพนักดนตรี

1.2 การประเมินระดับทักษะเฉพาะทาง

ผู้เรียนควรประเมินตนเองในด้านที่เรียนมาจากทักษะดนตรี 3 อย่างละเอียด ได้แก่ ความคล่องแคล่วของตำแหน่งทางเลือกและคันโยกเสียง F ความราบรื่นของเลกาโตในบทเพลงที่มีความซับซ้อน ความชัดเจนของ double tonguing ที่ความเร็วต่าง ๆ ความสามารถในการอ่านกุญแจเทเนอร์ และคุณภาพของการตีความทางดนตรีในบทเพลงเดี่ยวที่เคยฝึกมา การประเมินนี้จะช่วยระบุจุดที่ต้องเน้นย้ำเพิ่มเติมในภาคการศึกษา

1.3 เป้าหมายการพัฒนาตนเองในฐานะนักดนตรีระดับสูงขึ้น

ในระดับชั้นปีที่ 3 ผู้เรียนควรเริ่มมองตนเองในฐานะนักดนตรีที่กำลังเตรียมความพร้อมสู่วิชาชีพ มิใช่เพียงนักเรียนที่ฝึกฝนตามหลักสูตรเท่านั้น เป้าหมายการพัฒนาจึงควรครอบคลุมมิติที่กว้างขึ้น เช่น ความสามารถในการเล่นในวงดนตรีมืออาชีพ (ออร์เคสตราหรือวงเครื่องเป่า) การเตรียมความพร้อมสำหรับการออ디ชั่น และการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองทางดนตรี (artistic identity)

1.4 การวางแผนฝึกซ้อมระยะยาว

ผู้เรียนควรจัดทำแผนฝึกซ้อมที่ครอบคลุมทั้งภาคการศึกษา แบ่งเป็นช่วงต่าง ๆ ที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน เช่น ช่วงต้นภาคเน้นการฟื้นฟูทักษะพื้นฐานและปรับสภาพร่างกาย ช่วงกลางภาคเน้นการพัฒนาเทคนิคใหม่และวรรณกรรมออร์เคสตรา และช่วงปลายภาคเน้นการเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบปฏิบัติและการแสดง การวางแผนระยะยาวเช่นนี้ช่วยให้การพัฒนาทักษะเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางชัดเจน

สรุปท้ายบท

การเริ่มต้นภาคการศึกษาด้วยการประเมินตนเองในเชิงลึกและการวางแผนระยะยาวที่ครอบคลุมมิติทางวิชาชีพ จะช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับเนื้อหาาระดับสูงที่ได้ศึกษาต่อไปในรายวิชานี้

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. จัดทำแบบประเมินทักษะเฉพาะทางที่เรียนมาจากทักษะดนตรี 3 พร้อมให้คะแนนตนเองในแต่ละด้าน
2. เขียนเป้าหมายการพัฒนาตนเองในฐานะนักดนตรีสำหรับภาคการศึกษานี้ อย่างน้อย 3 ข้อ
3. จัดทำแผนฝึกซ้อมระยะยาวแบ่งเป็น 3 ช่วงตลอดภาคการศึกษา

บทที่ 2 เทคนิคการเป่าลิ้นชั้นสูง: Triple Tonguing และรูปแบบผสม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- อธิบายหลักการของ Triple Tonguing และความแตกต่างจาก Double Tonguing
- ปฏิบัติรูปแบบการเป่าลิ้นผสม (Ta-Ta-Ka และ Ta-Ka-Ta) ได้อย่างชัดเจน
- ประยุกต์ใช้ Multiple Tonguing กับจังหวะสามพยางค์และหกพยางค์
- แก้ไขปัญหาความไม่สม่ำเสมอระหว่างพยางค์ในการฝึก Multiple Tonguing

2.1 หลักการของ Triple Tonguing

Triple tonguing เป็นเทคนิคการเป่าลิ้นสามพยางค์ที่ใช้สำหรับกลุ่มโน้ตสามตัว (เช่น จังหวะสามพยางค์ในอัตราจังหวะ 6/8 หรือกลุ่มสามพยางค์ในอัตราจังหวะ 4/4) มีรูปแบบหลักสองรูปแบบ คือ "ทุ-ทุ-ทุ" (Ta-Ta-Ka) ซึ่งเหมาะกับกลุ่มโน้ตสามตัวที่เน้นตัวแรก และ "ทุ-คฺ-ทุ" (Ta-Ka-Ta) ซึ่งให้น้ำหนักที่สม่ำเสมอว่า

ผู้เรียนควรฝึกทั้งสองรูปแบบและเลือกใช้ตามความเหมาะสมของทำนองและการเน้นจังหวะที่ต้องการ

2.2 การฝึกรูปแบบการเป่าลิ้นผสม

นอกเหนือจาก double และ triple tonguing แบบมาตรฐานแล้ว

นักดนตรีระดับสูงยังต้องฝึกรูปแบบผสมที่ปรับเปลี่ยนไปตามกลุ่มจังหวะในบทเพลงจริง เช่น การผสมผสานระหว่าง single tonguing กับ double tonguing ในวลีเดียวกัน หรือการปรับรูปแบบ multiple tonguing ให้สอดคล้องกับกลุ่มโน้ตที่ไม่สม่ำเสมอ (เช่น กลุ่ม 5 หรือ 7 พยางค์) ทักษะนี้ต้องอาศัยความยืดหยุ่นทางความคิดและกล้ามเนื้อลิ้นที่ผ่านการฝึกฝนมาอย่างดี

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

- ฝึกพูดคำว่า "ทุ-ทุ-คฺ" และ "ทุ-คฺ-ทุ" สลับกันในจังหวะสามพยางค์โดยไม่ใช้เครื่องดนตรี เพิ่มความเร็วทีละน้อย
- ฝึก triple tonguing บนเสียงเดียวบนเครื่องดนตรี เริ่มจากความเร็วช้าและเน้นความสม่ำเสมอของทั้งสามพยางค์
- ฝึกวลีดนตรีในอัตราจังหวะ 6/8 ที่ต้องใช้ triple tonguing ร่วมกับตำแหน่งสไลด์ที่หลากหลาย
- ฝึกกลุ่มโน้ตหกพยางค์ (sextuplet) โดยใช้ double tonguing รูปแบบขยาย (ทุ-คฺ-ทุ-คฺ-ทุ-คฺ)

สรุปท้ายบท

Triple tonguing และรูปแบบผสมเป็นทักษะที่ต่อยอดจาก double tonguing ซึ่งจำเป็นสำหรับบทเพลงระดับสูงและวรรณกรรมออร์เคสตราที่มีจังหวะสามพยางค์ความเร็วสูง

ผู้เรียนควรฝึกฝนอย่างอดทนโดยเน้นความสม่ำเสมอของทุกพยางค์เป็นหลัก

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ปฏิบัติ triple tonguing ทั้งสองรูปแบบบนเสียงเดี่ยวหน้าชั้นเรียน ในความเร็วที่ผู้สอนกำหนด
2. บันทึกเสียงการฝึก triple tonguing ของตนเองตลอด 2 สัปดาห์ วิเคราะห์ความสม่ำเสมอของพยางค์
3. ฝึกวลีจากบทฝึกที่ผู้สอนกำหนดซึ่งต้องใช้ทั้ง double และ triple tonguing สลับกัน

บทที่ 3 การอ่านโน้ตกุญแจอัลโตและการอ่านหลายกุญแจในบทเพลงเดียว

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

1. อธิบายหลักการอ่านกุญแจอัลโต (Alto Clef) และการใช้งานในวรรณกรรมทอมโบน
2. เปรียบเทียบกุญแจอัลโตกับกุญแจเทเนอร์และกุญแจฟาที่เคยเรียนมา
3. ปฏิบัติอ่านและเป่าบทเพลงที่มีการสลับกุญแจหลายแบบภายในบทเดียว

3.1 หลักการอ่านกุญแจอัลโต

กุญแจอัลโต (alto clef) เป็นกุญแจที่พบได้น้อยกว่ากุญแจเทเนอร์ในวรรณกรรมทอมโบน

แต่ยังคงปรากฏในบทเพลงบางบทโดยเฉพาะที่ทำนองอยู่ในช่วงเสียงสูงมาก ในกุญแจอัลโต เส้นที่ 3 ของบรรทัด 5 เส้น (เส้นกลาง)

แทนตำแหน่งเสียง C กลาง ทำให้ตำแหน่งโน้ตทั้งหมดสูงกว่ากุญแจเทเนอร์ขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

แม้ว่ากุญแจอัลโตจะไม่ใช่กุญแจหลักที่ใช้บ่อยสำหรับทอมโบน

แต่นักดนตรีมืออาชีพควรมีความสามารถในการอ่านได้เมื่อพบในวรรณกรรมพิเศษ

3.2 การเปรียบเทียบกุญแจอัลโต เทเนอร์ และฟา

วิธีที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้กุญแจอัลโตคือการเทียบเคียงกับกุญแจเทเนอร์ที่ผู้เรียนคุ้นเคยแล้ว

โดยตำแหน่งโน้ตในกุญแจอัลโตจะสูงกว่าตำแหน่งเดียวกันในกุญแจเทเนอร์เป็นระยะคู่สอง

ผู้เรียนควรฝึกฝนโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบสัมพัทธ์ (relative reading) นี้แทนการท่องจำตำแหน่งใหม่ทั้งหมดตั้งแต่ต้น

ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้รวดเร็วขึ้น

3.3 การอ่านบทเพลงที่มีการสลับกุญแจหลายแบบ

วรรณกรรมทอมโบนระดับสูง โดยเฉพาะผลงานยุคโรแมนติกและร่วมสมัย มักมีการสลับกุญแจระหว่างกุญแจฟา เทเนอร์

และบางครั้งกุญแจอัลโต ภายในบทเพลงเดียวกัน ขึ้นอยู่กับช่วงเสียงของทำนองในแต่ละช่วง

ผู้เรียนควรฝึกความไวในการปรับตัวระหว่างกุญแจต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและไม่เสียจังหวะ

โดยการฝึกสังเกตจุดเปลี่ยนกุญแจล่วงหน้าก่อนเล่นถึงจุดนั้น

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

1. ฝึกอ่านออกเสียงชื่อโน้ตในกุญแจอัลโตโดยเทียบเคียงกับกุญแจเทเนอร์ที่คุ้นเคย
2. ฝึกเป่าแบบฝึกหัดสั้นในกุญแจอัลโตทีละวลี เปรียบเทียบกับโน้ตเดียวกันในกุญแจเทเนอร์และฟา
3. ฝึกอ่านและเป่าบทฝึกที่มีการสลับกุญแจ 2-3 แบบภายในบทเดียวกัน โดยทำเครื่องหมายจุดเปลี่ยนกุญแจล่วงหน้า

สรุปท้ายบท

แม้กุญแจอัลโตจะพบไม่บ่อยเท่ากุญแจเทเนอร์ในวรรณกรรมทรมอนโบน แต่การมีความสามารถในการอ่านกุญแจนี้และการปรับตัวระหว่างกุญแจต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่ว เป็นเครื่องหมายของนักดนตรีมืออาชีพที่มีความพร้อมรับมือกับวรรณกรรมดนตรีที่หลากหลาย

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ทำแบบทดสอบอ่านชื่อน้ต 15 ชื่อในกุญแจอัลโต
2. ฝึกเป่าบทฝึกที่มีการสลับกุญแจที่ผู้สอนกำหนด และบันทึกระยะเวลาที่ใช้ในการปรับตัว
3. ค้นหาตัวอย่างวรรณกรรมทรมอนโบนที่ใช้กุญแจอัลโต และนำมาแบ่งปันในชั้นเรียน

บทที่ 4 เทคนิคคันโยกคู่และการขยายช่วงเสียงต่ำขั้นสูง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

1. อธิบายหลักการของระบบคันโยกคู่ (Double Valve) แบบพึ่งพาและอิสระ
2. ระบุประโยชน์ของระบบคันโยกคู่ในการขยายช่วงเสียงต่ำ
3. ปฏิบัติแบบฝึกหัดเบื้องต้นสำหรับตำแหน่งสไลด์ในระบบคันโยกคู่

4.1 หลักการของระบบคันโยกคู่

ทอมโบนเทเนอร์ระดับสูงและทอมโบนเบสบางรุ่นติดตั้งคันโยกที่สอง (second valve) เพิ่มเติมจากคันโยกเสียง F

ระบบคันโยกคู่มีสองประเภทหลัก คือ ระบบพึ่งพา (dependent system) ซึ่งคันโยกที่สองทำงานได้ก็ต่อเมื่อกดคันโยกแรกค้างไว้ก่อน

และระบบอิสระ (independent system) ซึ่งคันโยกแต่ละอันสามารถทำงานแยกจากกันได้อย่างอิสระ

ระบบอิสระให้ความยืดหยุ่นมากกว่าแต่มีความซับซ้อนในการเรียนรู้ตำแหน่งมากกว่าเช่นกัน

4.2 ประโยชน์ของระบบคันโยกคู่ในการขยายช่วงเสียงต่ำ

ระบบคันโยกคู่ช่วยเติมเต็มช่องว่างของโน้ตที่ขาดหายไปในช่วงเสียงต่ำสุดของทอมโบนเทเนอร์-เบสระบบคันโยกเดียว

(ซึ่งมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถเล่นบางโน้ตได้ในตำแหน่งสไลด์ปกติ)

และช่วยให้การเข้าถึงเสียงต่ำมีความสะดวกมากขึ้นโดยไม่ต้องยัดสไลด์ไปยังตำแหน่งไกลสุด

ทำให้นักดนตรีสามารถเล่นวลีดนตรีในช่วงเสียงต่ำได้อย่างคล่องแคล่วมากขึ้น

4.3 แบบฝึกหัดเบื้องต้นสำหรับตำแหน่งสไลด์ในระบบคันโยกคู่

สำหรับผู้เรียนที่ใช้เครื่องดนตรีที่มีระบบคันโยกคู่ ควรเริ่มฝึกฝนโดยท่องจำตำแหน่งสไลด์ในแต่ละชุดค่าคันโยก (คันโยกแรกอย่างเดียว

คันโยกที่สองอย่างเดียว หรือทั้งสองคันโยกพร้อมกัน) อย่างเป็นระบบ และฝึกสลับใช้งานในแบบฝึกหัดง่าย ๆ

ก่อนนำไปประยุกต์ใช้ในบทเพลงจริงที่มีช่วงเสียงต่ำ

สรุปทำาบท

ระบบคั่นโยกคู้เป็นเทคโนโลยีที่ขยายขีดความสามารถของทอมนบอนในช่วงเสียงต่ำอย่างมาก แม้ผู้เรียนบางคนอาจไม่ได้ใช้เครื่องดนตรีที่มีระบบนี้โดยตรง แต่ความเข้าใจในหลักการทำงานจะเป็นประโยชน์เมื่อต้องเปลี่ยนไปเล่นเครื่องดนตรีที่มีคุณสมบัตินี้ในอนาคต หรือเมื่อศึกษาต่อในระดับทอมนบอนเบส

คำถามและแบบฝึกหัดทำาบท

1. อธิบายความแตกต่างระหว่างระบบคั่นโยกคู้แบบพังกาและแบบอัสระ พร้อมข้อดีข้อเสียของแต่ละระบบ
2. หากมีโอกาสเข้าถึงเครื่องดนตรีที่มีระบบคั่นโยกคู้ ให้ฝึกไล่เสียงในช่วงต่ำและบันทึกตำแหน่งสไลด์ที่ใช้
3. ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับทอมนบอนเบสและระบบคั่นโยกคู้ นำเสนอสรุปสั้น ๆ ต่อชั้นเรียน

บทที่ 5 มิวท์และเทคนิคเสียงพิเศษ (Mutes and Extended Techniques)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- ระบุประเภทของมิวท์ที่ใช้กับทอมโบนและลักษณะเสียงเฉพาะของแต่ละชนิด
- ปฏิบัติการใช้มิวท์พื้นฐานได้อย่างถูกต้อง
- อธิบายและสาธิตเทคนิคเสียงพิเศษที่พบในวรรณกรรมร่วมสมัย เช่น Flutter Tonguing และ Glissando

5.1 ประเภทของมิวท์และลักษณะเสียงเฉพาะ

มิวท์ (mute) เป็นอุปกรณ์ที่สอดเข้าไปในปากลำโพงเพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพและความดังของเสียง มิวท์ที่ใช้บ่อยสำหรับทอมโบน ได้แก่ Straight Mute ซึ่งให้เสียงที่คมชัดและเบาลง Cup Mute ซึ่งให้เสียงนุ่มและอบอุ่นกว่า Harmon Mute ซึ่งให้เสียงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแบบโลหะและนิยมใช้ในดนตรีแจ๊ส และ Plunger Mute ซึ่งเป็นถ้วยยางที่ใช้มือถือควบคุมเปิด-ปิดหน้าปากลำโพงเพื่อสร้างเอฟเฟกต์เสียงที่หลากหลาย นิยมใช้ในดนตรีแจ๊สและบิกแบนด์

5.2 การใช้มิวท์พื้นฐาน

การใช้งานมิวท์ต้องอาศัยการปรับความดังของลมหายใจให้เหมาะสม เนื่องจากมิวท์ส่วนใหญ่จะเพิ่มแรงต้านของอากาศ (resistance) ทำให้ผู้เล่นต้องใช้ลมมากขึ้นเพื่อรักษาคุณภาพเสียงเดิม ผู้เรียนควรฝึกเป่า Long Tone และบันไดเสียงพื้นฐานพร้อมมิวท์แต่ละชนิด เพื่อทำความเข้าใจกับความรู้สึกและคุณภาพเสียงที่เปลี่ยนไป

5.3 เทคนิคเสียงพิเศษในวรรณกรรมร่วมสมัย

วรรณกรรมทอมโบนร่วมสมัยมักเรียกร่องเทคนิคเสียงพิเศษที่นอกเหนือจากเทคนิคดั้งเดิม ได้แก่

- Flutter Tonguing — การสั่นลิ้นอย่างต่อเนื่อง (คล้ายการออกเสียงตัว R รวด) ขณะเป่า เพื่อสร้างเสียงสั่นสะเทือนพิเศษ
- Glissando — การเลื่อนสไลด์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างเสียงเลื่อนไถลระหว่างสองระดับเสียง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ทอมโบนทำได้โดดเด่นกว่าเครื่องเป่าลมทองเหลืองชนิดอื่น
- Multiphonics — การเป่าโน้ตหนึ่งพร้อมกับร้องหรือฮัมโน้ตอีกเสียงหนึ่งพร้อมกัน ทำให้เกิดเสียงประสานที่ซับซ้อน
- Growl — การสร้างเสียงขบในลำคอขณะเป่า เพื่อสร้างสีนํ้าของเสียงที่หยาบกร้าน นิยมใช้ในดนตรีแจ๊ส

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

- ฝึก Long Tone พร้อม Straight Mute และ Cup Mute เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพเสียงและแรงต้านลม
- ฝึกใช้ Plunger Mute เปิด-ปิดหน้าปากลำโพงเป็นจังหวะตามที่ผู้สอนกำหนด
- ฝึก Flutter Tonguing บน Long Tone จนสามารถควบคุมความสม่ำเสมอของการสั่นได้
- ฝึก Glissando ระหว่างสองระดับเสียงที่กำหนด ควบคุมความเร็วของการเลื่อนสไลด์ให้สม่ำเสมอ

สรุปท้ายบท

การใช้มิมท์และเทคนิคเสียงพิเศษเป็นทักษะที่ขยายขอบเขตการแสดงออกทางดนตรีของนักทอมโบน ทั้งในบริบทของดนตรีคลาสสิกร่วมสมัยและดนตรีแจ๊ส ผู้เรียนควรฝึกฝนเทคนิคเหล่านี้ด้วยความเข้าใจในบริบทและจุดประสงค์ทางดนตรีของแต่ละเทคนิค

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ปฏิบัติ Long Tone พร้อมมิมท์แต่ละชนิดหน้าชั้นเรียน อธิบายความแตกต่างของคุณภาพเสียงที่ได้ยิน
2. ฝึกและสาธิต Flutter Tonguing และ Glissando ต่อเพื่อนร่วมชั้น
3. ค้นคว้าตัวอย่างบทเพลงร่วมสมัยที่ใช้เทคนิคเสียงพิเศษเหล่านี้ นำมาฟังและวิเคราะห์ในชั้นเรียน

บทที่ 6 บันไดเสียงขั้นสูง: โหมด เพนทาโทนิค และบันไดเสียงโครมาติก

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- อธิบายโครงสร้างของโมดกรีกทั้ง 7 รูปแบบ
- ปฏิบัติบันไดเสียงเพนทาโทนิคเมเจอร์และไมเนอร์
- ปฏิบัติบันไดเสียงโครมาติกครอบคลุมช่วงเสียงที่กว้างขึ้น

6.1 โครงสร้างของโมดกรีก

โหมด (mode) เป็นระบบบันไดเสียงโบราณที่มีโครงสร้างช่วงเสียงแตกต่างจากบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์มาตรฐาน โหมดทั้ง 7 รูปแบบ ได้แก่ Ionian (เทียบเท่าเมเจอร์) Dorian Phrygian Lydian Mixolydian Aeolian (เทียบเท่าไมเนอร์ธรรมชาติ) และ Locrian แต่ละโหมดมีลักษณะเฉพาะของสีสันทางดนตรี (character) ที่แตกต่างกัน โหมดเหล่านี้พบได้บ่อยในดนตรีแจ๊ส ดนตรีภาพยนตร์ และดนตรีร่วมสมัย

6.2 บันไดเสียงเพนทาโทนิค

บันไดเสียงเพนทาโทนิค (pentatonic scale) ประกอบด้วยตัวโน้ตเพียง 5 เสียงต่ออ็อกเทฟ แบ่งเป็นเพนทาโทนิคเมเจอร์และเพนทาโทนิคไมเนอร์ บันไดเสียงนี้พบได้ทั่วไปในดนตรีพื้นบ้านทั่วโลกและเป็นพื้นฐานสำคัญของการด้นสด (improvisation) ในดนตรีแจ๊สและบลูส์ ผู้เรียนควรฝึกฝนบันไดเสียงเพนทาโทนิคในท่วงทำนองเสียงต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานด้านดนตรีที่หลากหลายมากขึ้น

6.3 บันไดเสียงโครมาติก

บันไดเสียงโครมาติก (chromatic scale) ประกอบด้วยตัวโน้ตทุกเสียงในระบบสิบสองเสียงเรียงติดกันเป็นครึ่งเสียง การฝึกบันไดเสียงโครมาติกอย่างคล่องแคล่วช่วยพัฒนาความแม่นยำของตำแหน่งสไลด์ในทุกตำแหน่งอย่างเป็นระบบ และเตรียมความพร้อมสำหรับบทเพลงร่วมสมัยที่มักใช้โครงสร้างฮาร์โมนีแบบโครมาติกหรือแบบอโทนัล (atonal)

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

- ฝึกโหมด Dorian และ Mixolydian บนโทนิคเดียวกัน เปรียบเทียบสีสันทางดนตรีที่แตกต่างกัน
- ฝึกบันไดเสียงเพนทาโทนิคเมเจอร์และไมเนอร์ในท่วงทำนองเสียงที่กำลังฝึกบันไดเสียงเมเจอร์อยู่
- ฝึกบันไดเสียงโครมาติกไล่ขึ้น-ลงในช่วง 2 อ็อกเทฟ ด้วยจังหวะสม่ำเสมอ

สรุปท้ายบท

การขยายคลังบันไดเสียงให้ครอบคลุมโมด เพนทาโทนิค และโครมาติก

เป็นการเตรียมความพร้อมทางดนตรีที่จำเป็นสำหรับนักดนตรีมืออาชีพที่ต้องทำงานในบริบทดนตรีที่หลากหลาย ทั้งดนตรีคลาสสิก แจ๊ส และดนตรีร่วมสมัย

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ปฏิบัติโมด 3 รูปแบบที่ผู้สอนกำหนดหน้าชั้นเรียน
2. ฝึกบันไดเสียงเพนทาโทนิคในกุญแจเสียงที่หลากหลาย 5 กุญแจเสียง
3. ฝึกบันไดเสียงโครมาติกเต็มช่วงเสียงของเครื่องดนตรีอย่างคล่องแคล่ว

บทที่ 7 การฝึกปฏิบัติบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตรา (Orchestral Excerpts)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- อธิบายความสำคัญของบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตราในเส้นทางอาชีพนักดนตรี
- วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของบทเพลงคัดสรรที่นิยมใช้ในการอดิชั่น
- ปฏิบัติฝึกซ้อมบทเพลงคัดสรรอย่างเป็นระบบ

7.1 ความสำคัญของบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตรา

บทเพลงคัดสรร (orchestral excerpts)

คือท่อนสำคัญจากผลงานออร์เคสตราที่มักถูกนำมาใช้ทดสอบนักดนตรีในการอดิชั่นเข้าวงออร์เคสตราอาชีพ

วรรณกรรมทอมโบนมีบทเพลงคัดสรรที่มีชื่อเสียงจากผลงานของคีตกวีหลายท่าน ซึ่งแต่ละบทมักทดสอบทักษะเฉพาะทางที่แตกต่างกัน เช่น ความแม่นยำของจังหวะ ความหนักแน่นของเสียง หรือความคล่องแคล่วของเทคนิค

การฝึกฝนบทเพลงคัดสรรเหล่านี้จึงเป็นส่วนสำคัญของการเตรียมความพร้อมสู่วิชาชีพนักดนตรีออร์เคสตรา

7.2 ลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของบทเพลงคัดสรร

บทเพลงคัดสรรแต่ละบทมักออกแบบมาเพื่อทดสอบทักษะเฉพาะทาง เช่น บทที่ต้องการความหนักแน่นและพลังเสียงในช่วงฟอร์ได้

บทที่ต้องการความนุ่มนวลและการควบคุมไดนามิกเบาอย่างละเอียด หรือบทที่ต้องการความแม่นยำของจังหวะในบริบทที่ซับซ้อน

ผู้เรียนควรศึกษาบริบทของบทเพลงต้นฉบับ (ผลงานทั้งชิ้นที่ท่อนนั้นถูกตัดมา) เพื่อเข้าใจเจตนาทางดนตรีอย่างถ่องแท้ก่อนนำมาฝึกซ้อม

7.3 วิธีการฝึกซ้อมบทเพลงคัดสรรอย่างเป็นระบบ

การฝึกซ้อมบทเพลงคัดสรรควรเริ่มจากการฟังการบันทึกเสียงของวงออร์เคสตราที่มีชื่อเสียงหลายเวอร์ชัน

เพื่อทำความเข้าใจการตีความที่หลากหลาย จากนั้นจึงฝึกซ้อมทีละท่อนอย่างละเอียด โดยให้ความสำคัญกับความแม่นยำของจังหวะ

(ซึ่งมักมีความสำคัญมากในบริบทออร์เคสตรา) และความสอดคล้องกับสไตล์ของยุคสมัยที่บทเพลงนั้นถูกประพันธ์ขึ้น

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

- ฟังการบันทึกเสียงของบทเพลงคัดสรรที่ผู้สอนกำหนดจากวงออร์เคสตราอย่างน้อย 2 เวอร์ชัน ก่อนเริ่มฝึกซ้อม
- ฝึกซ้อมบทเพลงคัดสรรทีละท่อนโดยเน้นความแม่นยำของจังหวะเป็นอันดับแรก
- ฝึกซ้อมบทเพลงคัดสรรพร้อมเมโทรโนมในความเร็วที่กำหนดตามมาตรฐานการอดิชั่น

สรุปท้ายบท

การฝึกฝนบทเพลงคัสดรจากวงออร์เคสตราเป็นขั้นตอนสำคัญที่เชื่อมโยงการศึกษาในสถาบันเข้ากับความเป็นจริงของวิชาชีพนักดนตรีออร์เคสตรา ผู้เรียนควรเริ่มสร้างความคุ้นเคยกับบทเพลงคัสดรมาตรฐานตั้งแต่ในระดับการศึกษานี้ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการออกฉันทโนนาท

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ปฏิบัติบทเพลงคัสดรที่ผู้สอนกำหนดหน้าชั้นเรียน พร้อมอธิบายบริบทของบทเพลงต้นฉบับ
2. เปรียบเทียบการตีความบทเพลงคัสดรเดียวกันจากการบันทึกเสียง 2 เวอร์ชัน เขียนสรุปความแตกต่าง
3. จัดทำรายการบทเพลงคัสดรมาตรฐานสำหรับทรมอนที่ควรฝึกฝนต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

บทที่ 8 เทคนิคการขยายช่วงเสียงสุดขีด (Pedal Tones และ Upper Register)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- อธิบายหลักการของ Pedal Tones และประโยชน์ต่อการพัฒนา embouchure
- ปฏิบัติแบบฝึกหัด Pedal Tones อย่างปลอดภัย
- ปฏิบัติแบบฝึกหัดขยายช่วงเสียงสูงขั้นสูงที่เหมาะสมกับระดับชั้นปีที่ 3

8.1 หลักการของ Pedal Tones

Pedal tones คือเสียงที่ต่ำกว่าช่วงเสียงปกติของทอมโบนเทเนอร์ลงไปมาก อยู่ในลำดับฮาร์โมนิกที่ต่ำที่สุด การฝึก pedal tones มีประโยชน์สำคัญคือช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ embouchure ที่ตึงเกร็งจากการเล่นเสียงสูง และช่วยพัฒนาความยืดหยุ่นของริมฝีปากในภาพรวม อย่างไรก็ตาม การฝึก pedal tones ต้องอาศัยการควบคุมกระแสลมปริมาณมากและการผ่อนคลายริมฝีปากอย่างมาก

8.2 การฝึก Pedal Tones อย่างปลอดภัย

ผู้เรียนควรฝึก pedal tones ในช่วงท้ายของการฝึกซ้อมหรือเป็นส่วนหนึ่งของการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (cool-down) มิใช่เป็นการฝึกหลักที่ใช้เวลานาน เนื่องจากการเป่าเสียงต่ำมากเกินไปอาจทำให้ริมฝีปากหย่อนยานเกินไปหากฝึกนานเกินไป หลักการสำคัญคือการรักษาคุณภาพเสียงที่ยังคงชัดเจนแม้ในเสียงต่ำสุด มิใช่เพียงเสียงที่แตกพร่าไม่มีคุณภาพ

8.3 แบบฝึกหัดขยายช่วงเสียงสูงขั้นสูง

ในระดับชั้นปีที่ 3 ผู้เรียนควรฝึกขยายช่วงเสียงสูงต่อเนื่องจากที่พัฒนามาแล้วในทักษะดนตรี 3 โดยเน้นที่คุณภาพเสียงที่ยังคงกังวานและมีการควบคุมไดนามิกได้ในทุกระดับเสียง มิใช่เพียงความสามารถในการเป่าเสียงสูงได้เท่านั้น การฝึกควรผสมผสานระหว่าง lip slur ช่วงกว้าง การฝึก Long Tone ในช่วงเสียงใหม่ และการฝึกกลีตดนตรีจริงที่ใช้ช่วงเสียงสูงอย่างมีดนตรีการ (musically)

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

- ฝึก pedal tones ในช่วงท้ายของการฝึกซ้อมทุกวัน ระยะเวลาไม่เกิน 5 นาที เน้นคุณภาพเสียงที่ยังชัดเจน
- ฝึก lip slur ขยายช่วงสูงขึ้นทีละครึ่งเสียง ควบคู่กับการฝึก pedal tones เพื่อสร้างสมดุลระหว่างช่วงเสียงสูงและต่ำ
- ฝึกกลีตดนตรีในช่วงเสียงสูงจากบทเพลงจริงที่กำลังฝึกซ้อมอยู่ เน้นการควบคุมไดนามิกและคุณภาพเสียง

สรุปท้ายบท

การฝึกทั้ง pedal tones และช่วงเสียงสูงชั้นสูงอย่างสมดุล ช่วยพัฒนาความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ embouchure ในภาพรวม และเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสำหรับบรรณกรรมทอมโบนระดับสูงที่มักต้องการช่วงเสียงกว้างมาก

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ปฏิบัติ pedal tones หน้าชั้นเรียน สาธิตเทคนิคการผ่อนคลายริมฝีปากที่ใช้
2. บันทึกช่วงเสียงสูงสุดและต่ำสุด (รวม pedal tones) ที่สามารถเป่าได้อย่างมีคุณภาพในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับที่บันทึกไว้ในทักษะดนตรี 3
3. อภิปรายเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างการฝึกช่วงเสียงสูงและต่ำที่แต่ละคนใช้ได้ผล

บทที่ 9 การเล่นดนตรีกลุ่มย่อยและวงทรมโบนรวม (Chamber Music และ Trombone Ensemble)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- อธิบายความสำคัญของการเล่นดนตรีกลุ่มย่อยต่อการพัฒนาทักษะโดยรวม
- ปฏิบัติทักษะการฟังและปรับเสียงในวงทรมโบนรวมหรือวงเครื่องเป่าลมทองเหลือง
- ปฏิบัติบทบาทที่แตกต่างกันในวงกลุ่มย่อย (เสียงนำ เสียงประสาน เสียงเบส)

9.1 ความสำคัญของการเล่นดนตรีกลุ่มย่อย

การเล่นดนตรีกลุ่มย่อย (chamber music) เช่น วงทรมโบนรวม (trombone quartet/choir) หรือวงเครื่องเป่าลมทองเหลืองผสม (brass quintet) เป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการฟัง ความรับผิดชอบต่อบทบาทของตนเองในวง และความสามารถในการปรับตัวตามผู้เล่นคนอื่นแบบเรียลไทม์ ซึ่งเป็นทักษะที่แตกต่างจากการเล่นเดี่ยวหรือการเล่นในวงใหญ่ที่มีผู้ควบคุมวง

9.2 ทักษะการฟังและปรับเสียงในวงทรมโบนรวม

ในวงทรมโบนรวม ผู้เล่นแต่ละคนต้องรับผิดชอบการปรับจูนเสียงของตนเองให้เข้ากับผู้เล่นคนอื่นอย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะในคอร์ดที่มีเสียงประสานซับซ้อน ผู้เรียนควรฝึกฝนทักษะการฟังแนวเสียงอื่นพร้อมกับเล่นแนวของตนเอง (multi-layered listening) ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอในบริบทกลุ่มย่อย

9.3 บทบาทที่แตกต่างกันในวงกลุ่มย่อย

ผู้เล่นทรมโบนในวงกลุ่มย่อยอาจต้องรับบทบาทที่หลากหลาย เช่น เสียงนำ (lead voice)

ซึ่งต้องแสดงความมั่นใจและความชัดเจนของทำนอง เสียงประสาน (harmony voice) ซึ่งต้องปรับสมดุลเสียงให้สนับสนุนเสียงนำโดยไม่กลบ และเสียงเบส (bass voice) ซึ่งต้องให้รากฐานทางฮาร์โมนีที่มั่นคง

ผู้เรียนควรฝึกฝนทักษะการปรับบทบาทของตนเองตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายในแต่ละบทเพลง

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

- ฝึกปรับจูนเสียงในวงกลุ่มย่อย 4 คน โดยเน้นความกลมกลืนของคอร์ดในแต่ละจุด
- ฝึกเล่นบทเพลงสำหรับวงทรมโบนรวมในบทบาทที่แตกต่างกัน (เสียงนำ เสียงประสาน เสียงเบส) สลับกันในแต่ละสัปดาห์
- ฝึกฟังแนวเสียงอื่นในวงพร้อมกับเล่นแนวของตนเอง โดยบันทึกเสียงรวมวงและวิเคราะห์ความสมดุลของเสียง

สรุปท้ายบท

การเล่นดนตรีกลุ่มย่อยเป็นประสบการณ์ที่พัฒนาทักษะการฟัง ความรับผิดชอบทางดนตรี
และความสามารถในการปรับตัวที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับนักดนตรีมืออาชีพในอนาคต
ผู้เรียนควรแสวงหาโอกาสเล่นดนตรีกลุ่มย่อยอย่างสม่ำเสมอนอกเหนือจากการฝึกซ้อมเดี่ยว

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. เข้าร่วมการซ้อมวงทอมนบอนรวมหรือวงเครื่องเป่าลมทองเหลืองผสมอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์
2. บันทึกเสียงการซ้อมรวมวง วิเคราะห์ความสมดุลของเสียงและการปรับจูนของตนเองในบริบทกลุ่ม
3. เขียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับบทบาทที่ตนเองได้รับในวงกลุ่มย่อย และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์นั้น

บทที่ 10 วรรณกรรมเดี่ยวระดับสูง: โซนาตาและคอนแชร์โต

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- ระบุลักษณะของวรรณกรรมเดี่ยวระดับสูงสำหรับทอมโบน
- วิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบโซนาตาและคอนแชร์โตในเชิงลึก
- วางแผนการฝึกซ้อมบทเพลงขนาดยาวอย่างเป็นระบบ

10.1 ลักษณะของวรรณกรรมเดี่ยวระดับสูงสำหรับทอมโบน

วรรณกรรมเดี่ยวระดับสูงสำหรับทอมโบน เช่น โซนาตาและคอนแชร์โต

มีความซับซ้อนมากกว่าบทเพลงระดับกลางที่เคยฝึกมาในทักษะดนตรี 3 อย่างมาก ทั้งในด้านความยาวของบทเพลง

ความหลากหลายของอารมณ์ทางดนตรีในแต่ละท่อน และข้อเรียกร้องทางเทคนิคที่ครอบคลุมแทบทุกด้านที่เคยฝึกมา ทั้งเลกาโต

การใช้คันโยกเสียง F การอ่านหลายกุญแจ และการควบคุมไดนามิกในช่วงเสียงกว้าง

10.2 การวิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบโซนาตาและคอนแชร์โต

รูปแบบโซนาตา (sonata form) โดยทั่วไปประกอบด้วยสามส่วนหลัก คือ ส่วนนำเสนอ (exposition) ซึ่งนำเสนอธีมหลักและธีมรอง

ส่วนพัฒนา (development) ซึ่งนำธีมมาแปรผันและพัฒนา และส่วนสรุป (recapitulation) ซึ่งนำธีมกลับมาในกุญแจเสียงหลัก

ส่วนคอนแชร์โต (concerto) มักมีโครงสร้างสามท่อน (เร็ว-ช้า-เร็ว)

และมีบทบาทของการโต้ตอบระหว่างเครื่องเดียวกับวงดนตรีประกอบเป็นลักษณะเด่น

ผู้เรียนควรวิเคราะห์โครงสร้างเหล่านี้ก่อนเริ่มฝึกซ้อมเพื่อวางแผนการตีความอย่างมีทิศทาง

10.3 การวางแผนฝึกซ้อมบทเพลงขนาดยาวอย่างเป็นระบบ

บทเพลงขนาดยาวต้องการการวางแผนฝึกซ้อมที่เป็นระบบมากกว่าบทเพลงสั้น

ผู้เรียนควรแบ่งบทเพลงออกเป็นท่อนย่อยตามโครงสร้างทางดนตรี กำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมรายสัปดาห์สำหรับแต่ละท่อน

และวางแผนช่วงเวลาสำหรับการซ้อมรวมทั้งเพลงในช่วงท้ายก่อนการแสดงหรือสอบจริง

เพื่อพัฒนาความทนทานสำหรับการเล่นบทเพลงยาวอย่างต่อเนื่อง

สรุปท้ายบท

วรรณกรรมเดี่ยวระดับสูงอย่างโซนาตาและคอนแชร์โตเป็นจุดสูงสุดของการพัฒนาทักษะทั้งหมดที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนมาตลอดหลักสูตร การวิเคราะห์เชิงลึกและการวางแผนฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้การฝึกซ้อมบทเพลงขนาดยาวเหล่านี้ประสบความสำเร็จ

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. วิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบของบทเพลงเดี่ยวที่กำลังฝึกซ้อมอยู่ ระบุส่วนนำเสนอ พัฒนา และสรุป (หากเป็นรูปแบบโซนาตา)
2. จัดทำแผนฝึกซ้อมรายสัปดาห์สำหรับบทเพลงขนาดยาวที่กำลังฝึกอยู่ ครอบคลุมทั้งภาคการศึกษา
3. ฝึกซ้อมรวมทั้งเพลงอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ในช่วงเดือนสุดท้ายก่อนการแสดง

บทที่ 11 จิตวิทยาการแสดงและการฝึกซ้อมเชิงจิตใจ (Performance Psychology และ Mental Practice)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- อธิบายผลกระทบของความวิตกกังวลจากการแสดงต่อคุณภาพการเล่นดนตรี
- ปฏิบัติเทคนิคการจัดการความวิตกกังวลก่อนและระหว่างการแสดง
- ประยุกต์ใช้การฝึกซ้อมเชิงจิตใจ (mental practice) เพื่อเสริมการฝึกซ้อมทางกายภาพ

11.1 ผลกระทบของความวิตกกังวลจากการแสดงต่อคุณภาพการเล่นดนตรี

ความวิตกกังวลจากการแสดง (performance anxiety) เป็นปรากฏการณ์ที่นักดนตรีทุกระดับล้วนเคยประสบ

ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือนักดนตรีมืออาชีพ

ความวิตกกังวลในระดับสูงสามารถส่งผลกระทบทางกายภาพโดยตรงต่อการเล่นเครื่องเป่าลมทองเหลือง เช่น กล้ามเนื้อ embouchure ตึงเกร็งผิดปกติ การหายใจตื้นและเร็วขึ้น และมีมือสั่นซึ่งส่งผลต่อความแม่นยำของตำแหน่งสไลด์

ผู้เรียนควรเข้าใจว่าความวิตกกังวลในระดับที่เหมาะสมเป็นเรื่องปกติและสามารถจัดการได้

11.2 เทคนิคการจัดการความวิตกกังวล

เทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการจัดการความวิตกกังวล ได้แก่

การฝึกหายใจลึกและช้าก่อนขึ้นแสดงเพื่อกระตุ้นระบบประสาทพาราซิมพาเทติกซึ่งช่วยให้ร่างกายผ่อนคลาย การจินตนาการเชิงบวก (positive visualization) โดยจินตนาการภาพตนเองแสดงได้อย่างประสบความสำเร็จก่อนการแสดงจริง และการฝึกแสดงจำลอง (simulated performance) ซ้ำ ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสถานการณ์ความกดดัน

11.3 การฝึกซ้อมเชิงจิตใจ (Mental Practice)

การฝึกซ้อมเชิงจิตใจคือกระบวนการซ้อมบทเพลงในจินตนาการโดยไม่ต้องใช้เครื่องดนตรีจริง ผู้เรียนจินตนาการถึงเสียง

ความรู้สึกของกล้ามเนื้อ และตำแหน่งสไลด์ในแต่ละโน้ตอย่างละเอียด

งานวิจัยทางจิตวิทยาการกีฬาและดนตรีแสดงให้เห็นว่าการฝึกซ้อมเชิงจิตใจที่ทําอย่างมีประสิทธิภาพสามารถเสริมประสิทธิภาพของการฝึกซ้อมทางกายภาพได้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ไม่สามารถเข้าถึงเครื่องดนตรีได้ เช่น ระหว่างการเดินทาง

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

- ฝึกเทคนิคการหายใจลึกและช้าก่อนการฝึกซ้อมหรือการแสดงแต่ละครั้ง
- ฝึกจินตนาการเชิงบวกโดยจินตนาการภาพตนเองแสดงบทเพลงที่กำลังฝึกซ้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ
- ฝึกซ้อมเชิงจิตใจกับบทเพลงที่กำลังฝึกซ้อมอยู่ 10 นาทีโดยไม่ใช้เครื่องดนตรี แล้วเปรียบเทียบกับผลการฝึกซ้อมทางกายภาพ

สรุปท้ายบท

การจัดการความวิตกกังวลจากการแสดงและการฝึกซ้อมเชิงจิตใจเป็นทักษะที่มักถูกมองข้ามแต่มีความสำคัญไม่แพ้การฝึกซ้อมทางเทคนิค

ผู้เรียนที่พัฒนาทักษะด้านจิตวิทยาการแสดงควบคู่กับทักษะทางกายภาพจะสามารถถ่ายทอดผลการฝึกฝนของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพในสถานการณ์ที่มีความกดดันสูง

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ฝึกเทคนิคการหายใจและจินตนาการเชิงบวกก่อนการแสดงจำลองหน้าเพื่อนร่วมชั้น
 2. บันทึกระดับความวิตกกังวลของตนเอง (มาตราส่วน 1-10) ก่อนและหลังการใช้เทคนิคจัดการความวิตกกังวล
 3. ทดลองฝึกซ้อมเชิงจิตใจกับวลิตนตรีที่ยากในบทเพลงที่กำลังฝึกอยู่
- และเปรียบเทียบผลลัพธ์กับการฝึกซ้อมทางกายภาพเพียงอย่างเดียว

บทที่ 12 การบันทึกเสียง/วิดีโอเพื่อการวิพากษ์ตนเอง (Self-Assessment ผ่านการบันทึก)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

1. อธิบายประโยชน์ของการบันทึกเสียงและวิดีโอต่อการพัฒนาตนเอง
2. ปฏิบัติการวิเคราะห์การบันทึกเสียง/วิดีโอของตนเองอย่างเป็นระบบ
3. จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (portfolio) เพื่อติดตามพัฒนาการระยะยาว

12.1 ประโยชน์ของการบันทึกเสียงและวิดีโอ

การบันทึกเสียงและวิดีโอระหว่างการฝึกซ้อมเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการพัฒนาตนเอง

เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับฟังและสังเกตการเล่นของตนเองจากมุมมองของผู้ฟัง/ผู้ชมภายนอก

แทนที่จะอาศัยความรู้สึกขณะเล่นเพียงอย่างเดียว การบันทึกวิดีโอมีประโยชน์เพิ่มเติมในการสังเกตท่าทาง embouchure

และการเคลื่อนไหวของสไลด์ที่อาจไม่สามารถรับรู้ได้ขณะเล่น

12.2 การวิเคราะห์การบันทึกเสียง/วิดีโออย่างเป็นระบบ

ผู้เรียนควรพัฒนารอบการวิเคราะห์ที่เป็นระบบสำหรับการฟัง/ชมการบันทึกของตนเอง เช่น

การฟังครั้งแรกเพื่อประเมินความรู้สึกทางดนตรีในภาพรวม การฟังครั้งที่สองเพื่อตรวจสอบความแม่นยำทางเทคนิค (ระดับเสียง จังหวะ คุณภาพเสียง) และการชมวิดีโอเพื่อสังเกตท่าทางร่างกายและ embouchure

การมีรอบการวิเคราะห์ที่ชัดเจนจะช่วยให้การประเมินตนเองมีประสิทธิภาพมากกว่าการฟังผ่าน ๆ เพียงครั้งเดียว

12.3 การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน

ผู้เรียนควรจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (portfolio) โดยเก็บบันทึกเสียง/วิดีโอของตนเองอย่างสม่ำเสมอตลอดภาคการศึกษา

พร้อมบันทึกวันที่และบริบทของการบันทึกแต่ละครั้ง แฟ้มสะสมผลงานนี้จะเป็นหลักฐานที่เป็นรูปธรรมของพัฒนาการระยะยาว

และยังมีประโยชน์สำหรับการสมัครเข้าศึกษาต่อหรือสมัครงานในอนาคตอีกด้วย

แบบฝึกหัดปฏิบัติในชั้นเรียน

1. บันทึกวิดีโอการฝึกซ้อมบันไดเสียงและอาร์เพจจิโอของตนเอง วิเคราะห์ท่าทางร่างกายและ embouchure
2. บันทึกเสียงบทเพลงที่กำลังฝึกซ้อมอยู่ทุกสัปดาห์ และเปรียบเทียบพัฒนาการกับการบันทึกในสัปดาห์ก่อนหน้า
3. จัดทำแฟ้มสะสมผลงานดิจิทัลที่รวบรวมการบันทึกเสียง/วิดีโอตลอดภาคการศึกษา

สรุปท้ายบท

การบันทึกเสียงและวิดีโอเพื่อการวิพากษ์ตนเองเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการประเมินตนเองอย่างเป็นภาวะวิสัย ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเส้นทางอาชีพดนตรี

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. นำเสนอการบันทึกวิดีโอการฝึกซ้อมของตนเองต่อผู้สอน พร้อมชี้ให้เห็นจุดที่สังเกตเห็นด้วยตนเองว่าควรปรับปรุง
2. เปรียบเทียบการบันทึกเสียงบทเพลงเดียวกันในสัปดาห์แรกและสัปดาห์สุดท้ายของภาคการศึกษา เขียนสรุปพัฒนาการ
3. นำเสนอแฟ้มสะสมผลงานของตนเองต่อผู้สอนในช่วงปลายภาคการศึกษา

บทที่ 13 การเตรียมความพร้อมสู่การอดิชั่นและเส้นทางอาชีพ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

- อธิบายกระบวนการอดิชั่นเข้าวงออร์เคสตราหรือวงดนตรีอาชีพโดยทั่วไป
- ระบุองค์ประกอบสำคัญของการเตรียมความพร้อมสำหรับการอดิชั่น
- วางแผนเส้นทางอาชีพเบื้องต้นในฐานะนักดนตรีทอมโบน

13.1 กระบวนการอดิชั่นเข้าวงออร์เคสตราหรือวงดนตรีอาชีพ

การอดิชั่นเข้าวงออร์เคสตราหรือวงดนตรีอาชีพโดยทั่วไปประกอบด้วยหลายรอบ

เริ่มจากรอบคัดกรองซึ่งมักทดสอบด้วยบทเพลงคัดสรรจากวงออร์เคสตราและบันไดเสียง

ไปจนถึงรอบสุดท้ายซึ่งอาจรวมถึงการทดสอบการเล่นร่วมกับวงจริงหรือการสัมภาษณ์ ในหลายกรณี การอดิชั่นรอบแรกจะจัดขึ้นหลังม่าน (blind audition) เพื่อความเป็นธรรมในการพิจารณาจากคุณภาพเสียงเพียงอย่างเดียว

13.2 องค์ประกอบสำคัญของการเตรียมความพร้อมสำหรับการอดิชั่น

การเตรียมความพร้อมสำหรับการอดิชั่นที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมองค์ประกอบหลายด้าน ได้แก่

การฝึกฝนบทเพลงคัดสรรมาตรฐานอย่างล่งหน้าเป็นเวลานาน

การจัดการความวิตกกังวลจากการแสดงตามหลักการที่ได้เรียนมาในบทก่อนหน้านี้ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวงดนตรีและตำแหน่งที่สมัคร และการฝึกซ้อมภายใต้เงื่อนไขจำลองที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์การอดิชั่นจริงมากที่สุด เช่น การฝึกเล่นหน้าผู้ฟังในห้องที่ไม่คุ้นเคย

13.3 การวางแผนเส้นทางอาชีพเบื้องต้น

นักดนตรีทอมโบนมีเส้นทางอาชีพที่หลากหลาย นอกเหนือจากตำแหน่งในวงออร์เคสตราแล้ว ยังรวมถึงการเป็นนักดนตรีอิสระ (freelance musician) นักการศึกษาดนตรี นักดนตรีในวงดนตรีทหารหรือวงดุริยางค์ของหน่วยงานราชการ และนักดนตรีในวงการดนตรีเชิงพาณิชย์ เช่น การบันทึกเสียงประกอบภาพยนตร์หรือละคร

ผู้เรียนควรเริ่มสำรวจความสนใจและจุดแข็งของตนเองเพื่อวางแผนเส้นทางอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองตั้งแต่ในระดับการศึกษานี้

สรุปท้ายบท

การเตรียมความพร้อมสู่การออกดิฉันและการวางแผนเส้นทางอาชีพเป็นการเชื่อมโยงทักษะทางดนตรีทั้งหมดที่ได้ฝึกฝนมาตลอดหลักสูตรเข้ากับความเป็นจริงของวิชาชีพนักดนตรี ผู้เรียนในระดับชั้นปีที่ 3 ควรเริ่มให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านนี้อย่างจริงจังเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการก้าวสู่วิชาชีพในอนาคต

คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

1. ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการออกดิฉันของวงออร์เคสตราหรือวงดนตรีอาชีพที่สนใจ นำเสนอสรุปต่อชั้นเรียน
2. จัดทำรายการบทเพลงคัดสรรมาตรฐานที่ตนเองควรฝึกฝนให้พร้อมสำหรับการออกดิฉันในอนาคต
3. เขียนแผนเส้นทางอาชีพเบื้องต้นของตนเองในฐานะนักดนตรีทรมโบน ระบุเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว

ภาคผนวก การเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบปฏิบัติ MUS3305

ก.1 ภาพรวมการสอบปฏิบัติ

การสอบปฏิบัติของรายวิชา MUS3305 ทักษะดนตรี 5 ครอบคลุมเนื้อหาในระดับสูงที่ต่อยอดจากทักษะดนตรี 3 ได้แก่ เทคนิคการเป่าลิ้นแบบ triple tonguing บันไดเสียงขั้นสูง (โมดและเพนทาโทนิค) บทเพลงคีตสรจางวงออร์เคสตราอย่างน้อย 1 บท และวรรณกรรมเดี่ยวระดับสูง (โซนาตาหรือคอนแชร์โต) ที่ผู้สอนกำหนด

ก.2 เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติโดยสังเขป

การประเมินภาคปฏิบัติในระดับนี้ให้ความสำคัญเพิ่มเติมกับความสมบูรณ์ทางศิลปะ (artistry)

ความแม่นยำทางเทคนิคในบทเพลงคีตสรที่มีมาตรฐานสูง

และความสามารถในการถ่ายทอดสไตล์และบริบททางประวัติศาสตร์ของบทเพลงเดี่ยวขนาดยาว

นอกเหนือจากองค์ประกอบพื้นฐานที่เคยประเมินมาแล้ว

ก.3 แนวทางการเตรียมตัวก่อนสอบ

ผู้เรียนควรเริ่มฝึกซ้อมบทเพลงเดี่ยวขนาดยาวและบทเพลงคีตสรล่วงหน้าอย่างน้อย 4-6 สัปดาห์ก่อนวันสอบ

จัดทำแผนฝึกซ้อมที่แบ่งเวลาให้ครอบคลุมทั้งเทคนิคพื้นฐาน (บันไดเสียง อาร์เพจจิโอ) และเนื้อหาบทเพลงหลัก

ฝึกแสดงจำลองภายใต้เงื่อนไขที่ใกล้เคียงกับการสอบจริงหลายครั้ง และใช้เทคนิคการจัดการความวิตกกังวลที่ได้เรียนมาในบทที่ 11

เพื่อเตรียมความพร้อมด้านจิตใจควบคู่กับความพร้อมทางเทคนิค

บรรณานุกรม

Kleinhammer, E., & Yeo, D. (1997). Mastering the Trombone. Hong Kong: Editions BIM.

Fink, R. H. (1970). The Trombonist's Handbook: A Complete Guide to Playing and Teaching the Trombone. Athens, OH: Accura Music.

Gregory, R. (1973). The Trombone: The Instrument and Its Music. New York: Praeger Publishers.

Guion, D. M. (2010). A History of the Trombone. Lanham, MD: Scarecrow Press.

Green, B., & Gallwey, W. T. (1986). The Inner Game of Music. New York: Doubleday.

Williamson, J. (n.d.). Orchestral Excerpts for Trombone: Standard Audition Repertoire Compilation.

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2568). มคอ.3/OBE.3 รายวิชา MUS3305 ทักษะดนตรี 5.